

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Рівненський державний гуманітарний університет
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти

ОРГАНІЗАЦІЯ ВИРОБНИЧОЇ
(НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ) ПРАКТИКИ

Методичні рекомендації
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 013 «Початкова освіта»

Рівне-2023

Організація виробничої (науково-дослідницької) практики.
Методичні рекомендації з проведення виробничої (науково-дослідницької) практики для здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» за спеціальністю 013 «Початкова освіта» / Рівненський державний гуманітарний університет: уклад.: Р.Л.Сойчук, О.В.Боровець, Т.В.Яковишина, О.А.Гудовсек, О.М.Третяк, О.М.Синьчук. Рівне: РДГУ, 2023. 37 с.

Мова навчання – українська.

У методичних рекомендаціях міститься систематизована інформація щодо методології та технології проведення виробничої (науково-дослідницької) практики для здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» за спеціальністю 013 «Початкова освіта».

Даються рекомендації до виконання завдань практики, поради та вимоги до оформлення звітної документації, оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів вищої освіти.

Рецензенти:

Потапчук Т. В. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики дошкільної і спеціальної освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Садова І. І. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки і методики початкової освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Рекомендовано до друку кафедрою педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти РДГУ, протокол № __ від _____ р.

© Рівненський державний
гуманітарний університет, 2023

ЗМІСТ

Загальні положення	4
1. Мета і завдання виробничої (науково-дослідницької) практики	6
2. Порядок проходження та зміст виробничої (науково-дослідницької) практики	10
3. Результати практики, вимоги до тез та анотації	14
4. Підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»	17
5. Підбиття підсумків виробничої (науково-дослідницької) практики. Норми оцінювання роботи здобувачів вищої освіти під час виробничої (науково-дослідницької) практики	18
6. Рекомендована література	21
7. Додатки	23

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Виробнича (науково-дослідницька) практика студентів є невід'ємною складовою частиною освітнього процесу та важливим етапом підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» зі спеціальності 013 «Початкова освіта».

Згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в Рівненському державному гуманітарному університеті», «Положенням про практики у Рівненському державному гуманітарному університеті» виробнича (науково-дослідницька) практика студентів є завершальним етапом навчання та проводиться на випускному курсі з метою узагальнення здобутих ними знань, практичних умінь та навичок, оволодіння професійним досвідом та вдосконалення їх готовності до самостійної трудової діяльності, а також підготовки матеріалів для захисту кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр».

Виробнича (науково-дослідницька) практика має на меті розширення професійних знань, отриманих здобувачами вищої освіти в процесі навчання, а також формування практичних навичок ведення самостійної наукової діяльності.

Методичні рекомендації до виробничої (науково-дослідницької) практики містять такі основні розділи:

- мета та завдання практики;
- організація проведення практики;
- зміст практики;
- індивідуальні завдання;
- вимоги до звітної документації про практику;
- підбиття підсумків практики.

Отже, розглядаються загальні питання організації, проведення і підбиття підсумків виробничої (науково-дослідницької) практики здобувачів ступеня вищої освіти «магістр».

Виробнича (науково-дослідницька) практика проводиться для здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» денної та заочної форм навчання за графіком освітнього процесу у 3 семестрі на базі закладів вищої освіти III-IV рівнів акредитації (270 год. / 9 кред.). Тривалість науково-дослідницької практики – 6 тижнів.

Програма практики укладена на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» зі спеціальності 013 «Початкова освіта» та Положення про практики у Рівненському державному гуманітарному університеті.

Програма виробничої (науково-дослідницької) практики здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» орієнтована на дотримання таких принципів:

1. Теми наукових досліджень здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» пов'язані з фундаментальними і прикладними дослідженнями кафедр.

2. Головна увага практики зосереджена на формуванні когнітивних компетентностей студентів.

3. Когнітивні компетентності повинні забезпечувати розвиток традиційних і формування нових професійних компетентностей, створення їх ситуаційного профілю з акцентом на гуманізацію початкової освіти.

4. Упродовж практики удосконалюються навички правильного формулювання проблеми дослідження, мети й завдань, предмета, об'єкта дослідження. Крім того, розвивається досвід роботи з літературою, виконання аналітичного огляду публікацій, конспектування наукових текстів, написання статей і тез, в яких узагальнюється теоретична основа наукових досліджень з теми кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр».

5. У результаті студенти опановують різні способи розробки термінологічного забезпечення досліджень, створення системи принципів дослідження, різні форми подання результатів наукового дослідження (класифікація, закон, алгоритм, програма тощо). Зазначені результати повинні відповідати нормативним вимогам до наукової новизни.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ (НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ) ПРАКТИКИ

За час навчання в закладі вищої освіти здобувачі нагромадили суттєвий багаж знань, оволоділи навичками самостійної навчальної та науково-дослідницької роботи. Виробнича (науково-дослідницька) практика передбачає виявлення знань та вмій здобувачів вищої освіти здійснювати науково-дослідницьку роботу, пошук наукової інформації, її аналіз та систематизацію. Практика спрямована на узагальнення та оформлення наукових і практичних досліджень, має на меті розширення професійних знань, отриманих у процесі навчання, а також формування практичних навичок ведення самостійної наукової діяльності. Головний зміст виробничої (науково-дослідницької) практики полягає в залученні студентів до самостійної дослідницької діяльності, закінченні оформлення кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр», включає роботу над виступом та презентацією.

Мета виробничої (науково-дослідницької) практики – удосконалення педагогічної майстерності майбутнього вчителя початкових класів, розв'язування завдань дослідницького та/або інноваційного характеру в професійно-педагогічній і науково-пошуковій діяльності у сфері початкової освіти, розширення наукового світогляду здобувачів вищої освіти, дослідження проблем практики та вміння пов'язувати їх з обраним напрямом дослідження.

Завдання виробничої (науково-дослідницької) практики:

- закріплення й поглиблення знань здобувачів вищої освіти із педагогічних дисциплін, навичок проведення науково-дослідницької роботи;
- створення умов для професійної адаптації майбутніх педагогів, залучення їх до активної творчої діяльності;
- сприяння розвитку й закріпленню особистісних якостей здобувачів вищої освіти, які є передумовою формування їх педагогічної майстерності, індивідуального наукового стилю;
- виконання педагогічного дослідження з обраної теми;
- апробація основних теоретичних та практичних результатів кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» (участь у засіданнях кафедри, в роботі науково-методичних центрів, конференцій, семінарів, написання наукових статей і тез, методичних рекомендацій тощо);
- завершення технічного оформлення кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»;
- опрацювання анотації до кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»;
- підготовка виступу та презентації до представлення на засіданні атестаційної комісії;
- виконання індивідуальних дослідницьких завдань упродовж практики та укладання відповідного звіту.

У результаті проходження практики здобувач вищої освіти має опанувати навички самостійної науково-педагогічної діяльності в професійній сфері на основі:

- актуалізації і стимулювання творчого підходу здобувачів вищої освіти до узагальнення результатів наукового дослідження;
- добору змісту і побудови чіткої програми захисту: написання виступу, підготовка презентації;
- формування в студентів творчого, дослідницького підходу до демонстрації результатів наукового пошуку.

Виробнича (науково-дослідницька) практика повинна бути максимально наближеною до напрямів наукових досліджень здобувачів ступеня вищої освіти «магістр».

У процесі практики в здобувачів вищої освіти формуються такі компетентності:

Інтегральна компетентність:

Здатність виконувати завдання дослідницького та/або інноваційного характеру в професійно-педагогічній та науково-пошуковій діяльності у сфері початкової освіти.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК-3. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні, до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК-4. Здатність працювати автономно; здатність критичного оцінювання результатів діяльності та забезпечення якості роботи.

ЗК-5. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку.

ЗК-6. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК-7. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.

ЗК-8. Здатність до ухвалення ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети на основі етичних міркувань.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

- СК-1. Здатність усвідомлювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування системи освіти, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.
- СК-2. Здатність спілкуватися академічною українською та іноземною мовами в усній та письмовій формах, використовувати різні стратегії комунікації, формувати спільноту учнів, у якій кожен відчувається її частиною.
- СК-3. Здатність застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей початкової школи, у вихованні і розвитку учнів у стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.
- СК-4. Здатність до педагогічного партнерства (наставництво, супервізія, інтервізія тощо), до організації роботи інклюзивного класу, до створення безпечного освітнього середовища; здатність працювати в команді із залученням інших фахівців.
- СК-5. Здатність планувати, організовувати й управляти робочими та освітніми процесами в початковій освіті, прогнозувати та оцінювати їхні результати, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, співпраці з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси.
- СК-6. Здатність моделювати, проєктувати та реалізовувати науково-експериментальну діяльність у системі початкової освіти в широких мультидисциплінарних контекстах, нових або незнайомих середовищах за наявності неповної чи обмеженої інформації.
- СК-7. Здатність створювати власний професійний імідж, самопрезентувати результати професійної діяльності, керувати власним життям і кар'єрою; здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя, здійснювати моніторинг і визначати індивідуальні професійні потреби.

Очікувані результати навчання.

Програмні результати навчання

- ПР 1.** Критично осмислювати та інтегрувати знання про концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування початкової освіти в Україні у перебігу розв'язання складних завдань у широких мультидисциплінарних і міжнародних контекстах.
- ПР 2.** Спілкуватися академічною українською та іноземною мовами в усній та письмовій формах, використовувати комунікативні стратегії, формувати в учнів здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії.
- ПР 3.** Застосовувати інноваційні технології в навчанні освітніх галузей початкової школи, у вихованні і розвитку учнів у стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.

- ПР 4.** Створювати особисту методичну систему навчання, виховання та розвитку здобувачів початкової освіти предметів початкової школи, адаптувати її до різних умов освітнього процесу.
- ПР 5.** Планувати, організовувати та управляти робочими та освітніми процесами, прогнозувати та оцінювати їхні результати у складних, непередбачуваних умовах, що потребують нових стратегічних підходів, налагоджувати співпрацю з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси.
- ПР 6.** Здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу, організовувати роботу інклюзивного класу; працювати в команді із залученням інших фахівців.
- ПР 7.** Моделювати, створювати та підтримувати безпечне, ергономічне, інклюзивне освітнє середовище початкової школи.
- ПР 8.** Відповідати критеріям академічної доброчесності у власній науково-пошуковій діяльності в галузі початкової освіти.
- ПР 9.** Планувати, організовувати і виконувати наукові (експериментальні) дослідження у сфері початкової освіти; аналізувати, узагальнювати й презентувати результати дослідження; доводити власну наукову позицію.
- ПР 10.** Складати програму саморозвитку та самовдосконалення, обирати ефективний інструментарій самопрезентації результатів власної професійної діяльності, створювати власний професійний імідж, визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя.
- ПР 11.** Реалізовувати принцип рівних прав і можливостей усіх громадян із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм; виявляти повагу до цінностей громадянського суспільства, української національної культури, толерантність до багатоманітності і мультикультурності у суспільстві; стверджувати українську національну ідентичність особистості.

2. ПОРЯДОК ПРОХОДЖЕННЯ ТА ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ (НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ)

Під час проходження виробничої (науково-дослідницької) практики здобувачі вищої освіти узагальнюють вихідну інформацію для кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр», завершують виконання індивідуальних завдань, що визначають керівники кваліфікаційних робіт, складають виступ до захисту кваліфікаційної роботи перед атестаційною комісією, готують презентацію основних результатів, оформлюють анотацію дослідження, пишуть тези наукового дослідження.

Уся зазначена робота, що виконується під час практики, проводиться на основі індивідуального плану, затвердженого керівником кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» (додаток А).

Програма виробничої (науково-дослідницької) практики включає такі змістові модулі:

Змістовий модуль 1. Ознайомлення із системою наукової роботи ЗВО, кафедри.

Опрацювання нормативних документів, що регламентують розвиток науково-педагогічної діяльності в Україні. Ознайомлення із досвідом наукової роботи ЗВО та кафедри, з актуальними напрямками наукових досліджень, з планами та звітами про наукову діяльність.

Змістовий модуль 2. Виконання педагогічного дослідження.

Проведення педагогічного дослідження, апробація його основних результатів (участь у засіданнях кафедри, в роботі науково-методичних центрів, конференцій, семінарів, написання наукових статей і тез, методичних рекомендацій тощо).

Оформлення кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» згідно з вимогами. Підготовка виступу та презентації для захисту кваліфікаційної роботи в атестаційній комісії.

Права та обов'язки практиканта

Практикант має право:

- 1) вносити пропозиції щодо структури наукового дослідження;
- 2) одержувати консультації наукового керівника з усіх питань виробничої (науково-дослідницької) практики;
- 3) користуватися науковою бібліотекою РДГУ, методичного кабінету, навчальними посібниками, періодичними виданнями тощо.

Практикант зобов'язаний:

- 1) брати участь у настановній та підсумковій конференціях, а також нарадах із питань виробничої (науково-дослідницької) практики;
- 2) систематично відвідувати засідання науково-методичних семінарів кафедри, брати участь у їх роботі, а також у роботі наукових проблемних груп кафедри;
- 3) працювати у бібліотеці та методичному кабінеті кафедри;

- 4) сумлінно виконувати усі завдання виробничої (науково-дослідницької) практики, передбачені індивідуальним планом, виявляти високу відповідальність, наполегливість, старанність, педагогічний такт;
- 5) вчасно звітувати про виконання програми виробничої (науково-дослідницької) практики, подаючи науковому керівнику необхідну документацію.

Програмою виробничої (науково-дослідницької) практики передбачено:

1. укладання індивідуального плану проходження практики;
2. участь у науковому процесі (засіданні кафедри, конференціях, науково-методологічних семінарах, у роботі науково-методичних центрів, наукових проблемних груп кафедри тощо);
3. аналіз змісту нормативних документів, що регламентують розвиток науково-педагогічної діяльності в Україні;
4. ознайомлення із досвідом наукової роботи ЗВО та кафедри, з актуальними напрямками наукових досліджень, з планами та звітами про наукову діяльність;
5. отримання консультацій керівника кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»;
6. виконання педагогічного дослідження з обраної теми;
7. апробація результатів наукових досліджень (наукові доповіді, публікації наукових праць, статей, тез, методичних та практичних рекомендацій);
8. робота в науковій бібліотеці з метою завершення укладання списку використаних джерел до кваліфікаційної роботи згідно з чинними вимогами;
9. виконання завдань наукового керівника практики;
10. підготовка анотації кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»;
11. підготовка виступу та презентації за результатами наукового дослідження;
12. оформлення кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» згідно з вимогами;
13. написання звіту про проходження виробничої (науково-дослідницької) практики.

Виробнича (науково-дослідницька) практика передбачає роботу в бібліотеках. При цьому ставляться такі **завдання**: скласти бібліографічний список до кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» згідно з чинними вимогами; узагальнити необхідний теоретичний матеріал з теми кваліфікаційної роботи, визначити ступінь розробки теми; дібрати узагальнюючий фактичний матеріал із монографічних та періодичних публікацій з метою підготовки презентації з теми дослідження.

Робота в бібліотеці здійснюється паралельно із завершенням роботи над дослідженням. Методичну та організаційну допомогу надають наукові керівники кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр». Відповідно до рекомендацій наукового керівника та власного вибору здобувачі вищої освіти добирають фактичний матеріал для презентації результатів кваліфікаційної роботи. На основі спостережень, проведення інтерв'ю, анкетування, тестування й т. ін. практиканти повинні розробити власні пропозиції, рекомендації щодо вдосконалення навчально-виховної, науково-методичної роботи. Ці методичні та практичні рекомендації є органічною частиною кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» та надають їй практичну цінність.

Під час проходження виробничої (науково-дослідницької) практики у ЗВО практиканти повинні засвідчити *оволодіння педагогічними компетенціями* у повному обсязі, структурними елементами яких є: теоретичні педагогічні знання, практичні вміння, особистісні якості.

Підготовленість складається із: знань методологічних основ і категорій педагогіки; закономірностей соціалізації і розвитку особистості; суті, цілей і технологій навчання та виховання; законів анатомо-фізіологічного і психічного розвитку дітей молодшого шкільного віку. Вона є основою формування гуманістично-орієнтованого мислення педагога.

Психолого-педагогічні і спеціальні знання є необхідною умовою професійної компетентності.

Практичне розв'язання педагогічних завдань забезпечують уміння і навички, передумовою яких є теоретико-практичні і методичні знання.

Зміст теоретичної готовності педагога виявляється в узагальненому умінні педагогічно мислити, що передбачає наявність у нього аналітичних, прогностичних, проєктивних, а також рефлексивних умінь.

Педагогічні уміння – це сукупність послідовно розгорнутих дій, що ґрунтуються на теоретичних знаннях. Частина цих дій може бути автоматизованою (навички).

Аналітичні уміння передбачають уміння аналізувати педагогічні явища; осмислювати роль кожного елемента у структурі цілого й у взаємодії з іншими; знаходити в педагогічній теорії положення, висновки, закономірності; правильно діагностувати педагогічне явище; знаходити способи оптимального вирішення педагогічних завдань.

Прогностичні уміння передбачають управління педагогічним процесом; чіткі уявлення у свідомості педагога, педагогічне прогнозування результатів освітнього процесу; оволодіння прогностичними методами, висунення гіпотез тощо.

Проєктивні уміння забезпечують конкретизацію цілей навчання та виховання і поетапну їх реалізацію.

Рефлексивні вміння передбачають здійснення педагогом контрольної діяльності, спрямованої на себе, на осмислення й аналіз власних дій.

Зміст практичної готовності педагога виражається у зовнішніх (предметних) уміннях, тобто в діях, які можна спостерігати. До них належать організаторські й комунікативні уміння.

Організаторські уміння передбачають залучення студентів до різних видів діяльності й організацію діяльності колективу, яка перетворює його із об'єкта в суб'єкт виховання. Організаторські уміння педагога такі: мобілізаційні, інформаційні, розвивальні та орієнтаційні.

Мобілізаційні уміння педагога обумовлені привертанням уваги студентів і розвитком у них мотиваційних інтересів до навчання, праці та інших видів діяльності.

Інформаційні уміння пов'язані з безпосереднім викладом навчальної інформації, з методами її отримання та обробки.

Розвивальні уміння передбачають визначення «зони найближчого розвитку» групи в цілому.

Орієнтаційні уміння спрямовані на формування морально-ціннісних установок і наукового світогляду; організацію спільної творчої діяльності, яка розвиває соціально-значущі якості особистості.

Комунікативні уміння педагога – це взаємопов'язані групи перцептивних умінь, власне умінь спілкування (вербального) та умінь і навичок педагогічної техніки.

Перцептивні уміння допомагають розуміти всіх учасників освітнього процесу. Для цього необхідно розвивати рефлексію, емпатію та визначати ціннісні орієнтації іншої людини, які знаходять вираження в її ідеалах, потребах, мотивах та інтересах.

Дослідницькі вміння передбачають вивчення ставлення здобувачів до предмета і виявлення рівня сформованості їхніх вмінь і навичок; проведення спостереження, комплексного аналізу джерельної бази та узагальнення емпіричних результатів дослідження.

Форми і методи контролю

Підсумковий контроль здійснюється комісією у складі завідувача кафедри, наукового керівника та членів кафедри. Враховується коректність та логічність викладення інформації, кількість та різноманітність опрацьованої літератури, вчасне виконання завдань програми практики тощо).

Основними об'єктами оцінки результатів практики є:

- а) ступінь сформованості професійно-педагогічних умінь;
- б) рівень теоретичного осмислення здобувачем своєї освітньої та науково-дослідницької діяльності: її мети, змісту, методів.

Для оцінки результатів практики використовуються такі методи:

1. спостереження за діяльністю студентів у процесі практики, а також аналіз якості їх роботи;
2. аналіз якості їх роботи на наукових і методичних семінарах, консультаціях, засіданнях кафедри тощо;
3. оцінка діяльності практикантів керівником;

4. самооцінка здобувачами своєї підготовленості до навчальної, виховної та науково-дослідницької роботи та її якості;
5. аналіз документації з практики.

Основні види роботи під час виробничої (науково-дослідницької) практики

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин
Змістовий модуль 1		
1.	Участь у настановній конференції	2
2.	Укладання індивідуального плану роботи	6
3.	Аналіз змісту нормативних документів, що регламентують розвиток науково-педагогічної діяльності в Україні	10
4.	Участь у науковому процесі (засіданні кафедри, конференціях, науково-методологічних семінарах, у роботі науково-методичних центрів, наукових проблемних груп кафедри тощо)	20
5.	Ознайомлення із досвідом наукової роботи ЗВО та кафедри, з актуальними напрямками наукових досліджень, з планами та звітами про наукову діяльність	15
6.	Виконання завдань наукового керівника практики	10
Змістовий модуль 2		
7.	Робота в науковій бібліотеці з метою завершення укладання списку використаних джерел до кваліфікаційної роботи згідно з чинними вимогами	15
8.	Отримання консультацій керівника кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»	15
9.	Проведення педагогічного дослідження, апробація його основних результатів (участь у засіданнях кафедри, в роботі науково-методичних центрів, конференцій, семінарів, написання наукових статей і тез, методичних рекомендацій тощо)	65
10.	Оформлення кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» згідно з вимогами	60
11.	Підготовка анотації кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»	6
12.	Підготовка виступу та презентації за результатами наукового дослідження	20
13.	Укладання звітних матеріалів з практики	18
14.	Написання звіту про проходження виробничої (науково-дослідницької) практики	6
15.	Участь у підсумковій конференції	2
Загальний обсяг:		270 год.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИРОБНИЧОЇ (НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ) ПРАКТИКИ, ВИМОГИ ДО ТЕЗ ТА АНОТАЦІЇ

Результати виробничої (науково-дослідницької) практики здобувачів вищої освіти мають бути виражені в наступному:

- формуванні цілісної теоретичної концепції та структури кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»;
- апробації основних результатів педагогічного дослідження (участь у засіданнях кафедри, в роботі науково-методичних центрів, конференцій, семінарів, написання наукових статей і тез, методичних рекомендацій тощо)
- підготовці виступу та презентації за результатами наукового дослідження;
- написанні анотації кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»;
- написанні звіту про виконання завдань виробничої (науково-дослідницької) практики.

Координує проходження виробничої (науково-дослідницької) та виставляє оцінку з практики науковий керівник кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти. Проходження виробничої (науково-дослідницької) практики зараховується за умови виконання практикантом програми практики у повному обсязі та вчасного надання здобувачем вищої освіти звітної документації науковому керівникові на кафедрі.

Обов'язки керівників виробничої (науково-дослідницької) практики від кафедри.

Для безпосереднього наукового керівництва виробничою (науково-дослідницькою) практикою кожного здобувача вищої освіти відповідно до навчального навантаження викладачів кафедрою призначаються керівники науково-дослідницької роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр».

Керівники виробничої (науково-дослідницької) практики мають такі обов'язки:

- здійснювати контроль прибуття здобувача вищої освіти на виробничу (науково-дослідницьку) практику;
- організувати і керувати науково-дослідницькою роботою практиканта;
- надавати консультації щодо належного оформлення студентом літературних джерел;
- сприяти у проведенні наукових досліджень;
- долучати здобувачів до участі у засіданнях кафедри, в роботі науково-методичних центрів, конференцій, семінарів, написання наукових статей і тез, методичних рекомендацій тощо;
- надавати допомогу здобувачеві вищої освіти у підготовці виступу-захисту результатів кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»;
- роз'яснювати питання, які виникають у здобувача вищої освіти щодо

написання анотації до кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»;

- забезпечувати контроль над написанням анотації дослідження;
- своєчасно оцінювати роботу здобувача вищої освіти під час виробничої (науково-дослідницької) практики за результатами звіту з практики, виконання індивідуального плану, інших завдань практики.

Написання тез кваліфікаційного дослідження.

Тези (від. лат. *tizzies* – положення, твердження) – це коротко, точно, послідовно сформульовані ідеї, думки, положення наукової доповіді, повідомлення, статті або іншої наукової праці. Обсяг тез може бути в межах 2-3 сторінок машинописного тексту.

Послідовність викладу змісту така: окреслення проблеми та її актуальність; логіка або методика проведення дослідження; виклад та аналіз результатів дослідження; узагальнення результатів та можливість їхнього використання.

Окреслення проблеми та її актуальність – має бути відображена приблизно у 5-ти чітко побудованих фразах, що передбачає: формулювання проблеми, зазначення джерела, в якому зафіксовано зазначену проблему.

Логіка або методика проведення дослідження – коротко викладають методологічні засади теорії або основні моменти методики проведення експериментального дослідження. При розв'язанні проблем теоретичного дослідження вказують на розробку нових теоретичних положень, здатних забезпечити адекватність емпіричного дослідження об'єкта пізнання. На основі цього обґрунтовується нове бачення щодо досліджуваного аспекту певної проблеми. При виконанні емпіричного дослідження зазначається методика його проведення, вказується на те, що запозичене, адаптоване, а що вперше розроблене.

Виклад та аналіз результатів дослідження – наводяться найважливіші та оригінальні результати. При висвітленні результатів теоретичного дослідження повідомляється про розробку, наприклад, нової теоретичної моделі (системи, технології, концепції, принципу, закону). При аналізі експериментального дослідження вказуються, як правило, цифрові або емпіричні дані, а також висвітлюються умови, що забезпечують відтворюваність отриманих результатів.

Узагальнення результатів та можливість їхнього використання – проводиться за такою загальною схемою:

- 1) зіставлення результатів, отриманих автором, з іншими схожими дослідженнями;
- 2) визначення адекватності результатів дослідження відповідним теоретичним уявленням у певній галузі наукового знання;
- 3) оцінка значущості результатів для теорії або визначення їхньої ролі й місця у практичній діяльності.

Вимоги до написання тез розміщені у додатку Д.

Написання анотації дослідження – заключний етап виконання кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» перед поданням її до захисту. Анотація повинна ґрунтовно розкривати зміст роботи, у ньому не повинно бути надмірних подробиць, а також інформації, якої немає в роботі. Анотація пишеться українською та іноземною мовами (англійська, німецька, польська).

Призначення анотації – ознайомлення членів атестаційної комісії, випускників магістратури, зацікавлені освітні установи з фактичними результатами і висновками роботи здобувача ступеня вищої освіти «магістр».

Структура анотації. Анотація складається за формою, яка має такий зміст:

- прізвище та ініціали здобувача;
- назва кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»;
- спеціальність (шифр і назва);
- установа, де виконана робота і відбудеться захист;
- місто, рік.

У загальній характеристиці роботи стисло викладається сутність кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр», що повинно висвітлити повне і переконливе уявлення про виконану роботу. Викладення матеріалу в анотації повинно бути стислим і точним. Рекомендовано використовувати синтаксичні конструкції, притаманні мові ділових документів, уникати складних граматичних зворотів. Необхідно використовувати стандартизовану термінологію, уникати маловідомих термінів і символів та скорочень, що не є загальноживаними.

Після кожної анотації наводять ключові слова відповідною мовою. Ключовим словом називається слово або стійке словосполучення із тексту анотації, яке, з точки зору інформаційного пошуку, має смислове навантаження. Сукупність ключових слів повинна відображати поза контекстом основний зміст наукової праці. Загальна кількість ключових слів повинна бути не меншою трьох і не більшою десяти. Ключові слова подають у називному відмінку, друкують у рядок, через кому (додаток В).

Загальні вимоги до оформлення анотації. За обсягом анотації: 1 сторінка, друкування шрифтом 14 через одинарний міжрядковий інтервал із використанням текстового редактора Word з розміщенням 40-44 рядків на сторінці. Текст друкується на одній сторінці аркуша формату А4. Поля: ліве – 20 мм, верхнє, нижнє, праве – 15 мм.

4. ПІДГОТОВКА ПРЕЗЕНТАЦІЇ ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ «МАГІСТР»

Основна *мета презентації* – це забезпечення стислого та наочного подання основних результатів кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр». При створенні презентації магістри повинні вирішити два важливі завдання:

1. Створити короткий анотований конспект свого виступу.
2. Викласти результати досліджень та їх основні положення.

Презентацію до кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» рекомендується виконувати за допомогою програмного забезпечення MS POWERPOINT.

Структура презентації:

1-й слайд – тема кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр», прізвище доповідача та керівника, рік захисту;

2-й слайд – актуальність теми роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» та проблема дослідження;

3-й слайд – головна мета та завдання роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»;

4-й слайд – об'єкт, предмет дослідження;

5-й слайд – методи дослідження.

На наступних слайдах відображається опис даних, які отримані в дослідженні, їх статистичне обґрунтування, у тому числі з використанням комп'ютерних програм.

На останніх одному-двох слайдах відображаються загальні висновки та рекомендації до впровадження результатів кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр». Кількість окремих слайдів презентації залежить від особливостей доповіді здобувача ступеня вищої освіти «магістр».

Під час розробки презентації рекомендується дотримуватися таких *вимог*:

- тривалість доповіді – 7-10 хв.;
- максимальна кількість слайдів не повинна перевищувати 20 шт.;
- використовуються ключові слова і фрази, а не речення;
- на одному слайді – одне ключове поняття;
- текстовий матеріал подається у схемах та організаційних діаграмах, числовий – у таблицях або діаграмах (графік – демонстрація змін у часі, секторна діаграма – демонстрація відношення частини до цілого, гістограма – демонстрація порівнянь);
- матеріал підкріплений графічними зображеннями та відеофрагментами;
- дотримана логіка викладу та грамотність;
- доповідь магістра доповнює інформацію на слайді, а не дублює її;
- ефекти анімації не заважають сприйняттю, а акцентують увагу на потрібних моментах доповіді;

- текст легко читається (мінімальний розмір шрифту – 20 – напівжирний);
- фон, колір тексту та діаграм пасують і відповідають правилу з основних кольорів та їх відтінків;
- шаблон оформлення – однаковий для всіх слайдів презентації;
- дотримується контраст між текстом, фоном і графікою.

5. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ВИРОБНИЧОЇ (НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ) ПРАКТИКИ. НОРМИ ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВИРОБНИЧОЇ (НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ) ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання окреслених завдань програми.

Форма звітності здобувача ступеня вищої освіти «магістр» за практику – це подання звітних матеріалів, звіту, підписаного й оціненого керівником практики.

До *звітної документації* входить:

- узгоджений з науковим керівником індивідуальний план проходження виробничої (науково-дослідницької) практики (додаток А);
- оформлене педагогічне дослідження на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»;
- тези (статті) за результатами кваліфікаційного дослідження (додаток Д);
- виступ та презентація результатів кваліфікаційного дослідження;
- анотація до кваліфікаційної роботи (додаток В);
- звіт про виконання програми проходження виробничої (науково-дослідницької) практики (додаток Б).

Здобувач вищої освіти, який **не виконав** програму практики без поважних причин, **відраховується** із закладу вищої освіти.

Якщо програма практики не виконана студентом з поважної причини, заклад освіти надає можливість здобувачу ступеня вищої освіти «магістр» проходити практику повторно через рік. Можливість повторного проходження практики через рік, але за власний рахунок, надається і здобувачу, який на підсумковому заліку отримав негативну оцінку.

Норми оцінювання роботи здобувачів вищої освіти під час виробничої (науково-дослідницької) практики.

По закінченню виробничої (науково-дослідницької) практики керівник перевіряє звітну документацію практикантів, виконання індивідуального плану та виставляє загальну оцінку. Кафедра обговорює звіти кожного здобувача і, за наявності необхідних результатів, затверджує їх. Здобувачам вищої освіти виставляється оцінка в заліковій книжці. Нормами оцінювання роботи магістрів під час проходження практики слугує шкала ECTS, згідно з якою робота студента-практиканта оцінюється за наступними критеріями:

Критерії оцінювання результатів практики

Кількість балів	Зміст критеріїв оцінювання
Відмінно (90-100)	Здобувач вищої освіти повністю виконав програму практики; підготував, логічно та обґрунтовано виклав та бездоганно оформив звіт про проходження практики, який за змістом, обсягом, структурою відповідає вимогам до практики; виявив високий рівень практичних умінь під час виконання завдань практики; упевнено та аргументовано

	здійснив захист практики.
Дуже добре (82-89)	Здобувач вищої освіти повністю виконав програму практики; підготував, виклав з певними незначними порушеннями послідовності та оформив звіт про проходження практики, який за змістом, обсягом, структурою відповідає вимогам до практики; виявив високий рівень практичних умінь під час виконання завдань практики; упевнено та аргументовано здійснив захист
Добре (74-81)	Здобувач вищої освіти повністю виконав програму практики; підготував, виклав з певними незначними порушеннями послідовності та оформив звіт про проходження практики, який за змістом, обсягом, структурою в основному відповідає, вимогам до практики; виявив рівень практичних умінь під час виконання завдань практики, необхідний для переважно успішного розв'язання практичних завдань; здійснив захист практики з деякими неточностями у другорядному матеріалі, які виправив самостійно.
Задовільно (60-73)	Здобувач вищої освіти повністю виконав програму практики; підготував, виклав з певними незначними порушеннями послідовності та оформив звіт про проходження практики, який за змістом, обсягом, структурою в основному відповідає вимогам: до практики, але визначається неточностями, порушенням логіки; виявив рівень практичних умінь під час виконання завдань практики, необхідний для розв'язання переважної більшості практичних завдань; здійснив захист практики зі значними помилками та порушенням послідовності, які виправив з допомогою викладача
Незадовільно (0-59)	Здобувач вищої освіти неповністю виконав програму практики, працював, під час практики безсистемно; підготував, виклав зі значними порушеннями послідовності та оформив звіт про проходження практики, який за змістом, обсягом, структурою лише частково відповідає вимогам до практики; виявив недостатній рівень практичних, умінь під час виконання завдань практики, необхідний для розв'язання практичних завдань; здійснив захист практики зі значними помилками та порушенням послідовності, які не зміг виправити.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів
1.	Виконання індивідуального плану проходження практики	10
2.	Підготовка анотації до кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»	10
3.	Підготовка виступу та презентації за результатами дослідження	15
4.	Оформлення педагогічного дослідження на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»	25
5.	Представлення тез (статей) як апробації результатів дослідження	20
6.	Звіт про проходження виробничої (науково-	20

	дослідницької) практики.	
	Всього:	100

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Гончаренко С. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям. Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.
2. Грипич С. Н., Буравкова Л.М. Інформаційна культура: теоретичні засади та досвід: навч. посіб. / за заг. ред. С.Н.Грипич. 2-ге вид., допов. Київ: Кондор, 2018. 344 с.
3. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність від 26.11.2015 №848-VIII: http://kodeksy.com.ua/pro_naukovu_i_naukovo-tehnichnu_diyal_nist.htm
4. Організація та методика проведення науково-педагогічних досліджень студентами вищих навчальних закладів: посіб. для студентів вищ. навч. закл. / М.І.Соловей, Є.С.Спіцин, К.К.Потапенко, З.М.Шалік. Київ: Ленвіт, 2004. 143 с.
5. Положення про практики у Рівненському державному гуманітарному університеті. URL: <http://www.rshu.edu.ua/>
6. Руденко В.М. Математико-статистичні методи в педагогічних дослідженнях: навч. посіб. Рівне: Волинські обереги, 2012. 583 с.
7. Тверезовська Н. Т., Сидоренко В.К. Методологія педагогічного дослідження: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. Київ: ЦУЛ, 2014. 439с.

Допоміжна література:

1. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. Київ: Центр навч. літ., 2004. 212 с.
2. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / під наук. ред. В.О.Дроздова. 5-те вид. Київ: Професіонал, 2008. 239 с.
3. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. для вищ. навч. закл. Київ: Кондор, 2009. 205 с.
4. Палеха Ю.І. Леміш Н.О. Основи науково-дослідницької роботи: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. Київ: Ліра-К, 2013. 332 с.
5. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: навч. посіб. / За ред. І.Зязюна, О.Пехоти. Київ: Вид-во А.С.К., 2003.
6. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. Київ: ЦУЛ, 2007. 254 с.
7. Системний підхід і моделювання в наукових дослідженнях: підруч. для студентів вищ. навч. закл. / М.П.Бутко, І.М.Бутко, М.Ю.Дітковська та ін.; М-во освіти і науки України, Чернігів. нац. технолог. ун-т; за заг. ред. М.П.Бутка. Київ: ЦУЛ, 2014. 359 с.
8. Теорія планування експерименту: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл./ В.П.Нечаєв, Т.М.Берідзе, В.В.Кононенко та ін. Київ: Кондор, 2009.

231с.

9. Цехмістрова Г. Основи наукових досліджень: навч. посібник для вищих навч. закладів. Київ: Слово, 2003. 240 с.

10. Шейко В. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник для вищих навч. закладів Київ: Знання, 2004. 307 с.

11. Kosiv H. (Kociv G.) How to Write a Research Paper (Як написати наукову роботу): a manual for students. Львів: Колесо, 2011. 63 с.

Інформаційні (інтернет) ресурси

1. www.students.net.ua – український освітній портал для студентства
2. www.school.edu-ua.net – освітній сайт, який представляє в Інтернеті українські навчальні програми, підручники, довідники, методичні посібники
3. <http://www.cippe.edu-ua.net/akt.htm> – дистанційне навчання в післядипломній педагогічній освіті
4. www.udl.org.ua – українська система дистанційного навчання
5. www.education.gov.ua – сайт Міністерства освіти і науки
6. www.nbu.gov.ua – сайт бібліотеки ім.В.Вернадського
7. http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/ - Концепція розвитку неперервної педагогічної освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.08.2013 р. № 1176 [Електронний ресурс].
8. [http:// mon.gov.ua/](http://mon.gov.ua/) - офіційний веб-сайт Міністерства освіти і науки України.

Д О Д А Т К И

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ (НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ) ПРАКТИКИ

здобувачем ступеня вищої освіти «магістр» групи _____ денної/заочної
форми навчання
галузі знань 01 Освіта/Педагогіка ,
за спеціальністю 013 «Початкова освіта».

Завдання за планом	Термін виконання	Фактичне виконання	Підпис наукового керівника
Участь у настановній конференції			
Укладання індивідуального плану роботи			
Аналіз змісту нормативних документів, що регламентують розвиток науково-педагогічної діяльності в Україні			
Участь у науковому процесі (засіданні кафедри, конференціях, науково-методологічних семінарах, у роботі науково-методичних центрів, наукових проблемних груп кафедри тощо)			
Ознайомлення із досвідом наукової роботи ЗВО та кафедри, з актуальними напрямками наукових досліджень, з планами та звітами про наукову діяльність			
Виконання завдань наукового керівника практики			
Робота в науковій бібліотеці з метою завершення укладання списку використаних джерел до кваліфікаційної роботи згідно з чинними вимогами			
Отримання консультацій керівника кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»			
Оформлення педагогічного дослідження на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» згідно з вимогами			

Завдання за планом	Термін виконання	Фактичне виконання	Підпис наукового керівника
Апробація результатів педагогічного дослідження (участь у засіданнях кафедри, в роботі науково-методичних центрів, конференцій, семінарів, написання наукових статей і тез, методичних рекомендацій тощо)			
Підготовка анотації кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»			
Підготовка виступу та презентації за результатами дослідження			
Написання звіту про проходження виробничої (науково-дослідницької) практики			
Укладання звітних матеріалів з практики			
Участь у підсумковій конференції			

Узгоджено:

дата

Керівник:

(науковий ступінь, вчене звання керівника, прізвище, ім'я, по батькові)

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ПОЧАТКОВОЇ, ІНКЛЮЗИВНОЇ ТА ВИЩОЇ
ОСВІТИ**

ЗВІТ

**ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ (НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ)
ПРАКТИКИ**

здобувача ступеня вищої освіти «магістр», групи _____
спеціальності _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Термін практики з _____ по _____ 20__ р.

База практики:

Керівник: _____

(науковий ступінь, вчене звання керівника)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Рівне-20__р.

АНОТАЦІЯ

Новіцька Є. І. Виховання гуманістичних цінностей молодших школярів у взаємодії сім'ї і школи. Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» за спеціальністю 013 «Початкова освіта». Рівненський державний гуманітарний університет, Рівне, 202_.

У кваліфікаційній роботі проаналізовано стан досліджуваної проблеми у філософській, психолого-педагогічній літературі; розкрито сутність понять: «цінності», «гуманістичні цінності», «виховання гуманістичних цінностей молодших школярів»; розглянуто функціональність взаємодії сім'ї і школи у вихованні гуманістичних цінностей молодших школярів; схарактеризовано основні складники гуманістичних цінностей молодших школярів та виокремлено педагогічні умови їх ефективного формування. Досліджено стан вихованості гуманістичних цінностей молодших школярів. Обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність педагогічних умов виховання гуманістичних цінностей молодших школярів у взаємодії сім'ї і школи.

Ключові слова: цінності, гуманістичні цінності, виховання, молодші школярі, взаємодія, сім'я, школа.

ANNOTATION

Novitska E. Education of humanistic values of junior schoolchildren with the assistance of families and schools. Manuscript.

Qualification work for obtaining the degree of higher education «Master» in specialty 013 «Primary education». Rivne State University of Humanities, Rivne, 202_.

In the qualifying work, the state of the problem under study in the philosophical, psychological and pedagogical literature is analyzed; the essence of the concepts is revealed: «values», «humanistic values», «education of humanistic values of younger schoolchildren»; the functionality of the interaction between the family and the school in the education of humanistic values of younger schoolchildren is considered; the main components of the humanistic values of younger schoolchildren are characterized and the pedagogical conditions for their effective formation are highlighted. The state of upbringing of humanistic values of junior schoolchildren was studied. The effectiveness of pedagogical conditions for the education of humanistic values of younger schoolchildren in the interaction between family and school has been substantiated and experimentally tested.

Key words: values, humanistic values, education, junior schoolchildren, interaction, family, school.

Правила оформлення тез доповідей та умови їх видання

1. До друку приймаються тези доповіді, обсяг яких **не перевищує 3-х сторінок**, включаючи рисунки, таблиці й список використаних джерел.

2. Тези доповіді повинні бути підготовлені у форматі А4 за допомогою редактора MS Word.

3. Файл має бути названий прізвищем автора.

4. Побудовані тези доповіді мають бути наступним чином (**дивіться зразок**):

- тип шрифту **Times New Roman**;
- розмір **шрифту 14, інтервал 1,5**;
- абзац – **1,25 см**;
- поля – **2 см** з усіх боків;
- Сторінки не нумеруються, переноси слів не допускаються.

Додаток Е
ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ
СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
(ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне
посилання. Загальні положення та правила складання»)

КНИГИ	
ПРИКЛАДИ	ОДНОТОМНІ ВИДАННЯ
Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Жавнерчик О. В. Психологія управління: конспект лекцій. Одеса: ОДЕКУ, 2020. 161с. 2. Кушнірук С. А. Практична педагогіка : навч.-метод. посіб. Київ : НПУ, 2020. 182 с. 3. Максименко С. Д. Загальна психологія: навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2021. 272 с. 4. Назаренко О. М. Сучасна педагогічна майстерність: навч. посіб. Одеса: Фенікс, 2020. 85с. 5. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 472 с 6. Сікорський П. І. Нова педагогіка : підручник. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2021. 539 с. 7. Хмельницька О. С. Педагогіка. Історія педагогіки : навч.-метод. посіб. Переяслав : Домбровська Я. М. [вид.], 2021. 221 с.
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 8. Будіянський М. Ф., Фурта І. Ю. Психологія: метод. рекомендації. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І.І. Мечникова, 2021. 30 с. 9. Козловський Ю. М, Дольнікова Л. В. Педагогіка. Львів: Львівська політехніка, 2018. 232с. 10.Креч Т. В., Дитюк С. О. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2022. 143 с. 11.Пашенко М., Красноштан І. Педагогіка. К.: Центр навчальної літератури, 2021. 228 с. 12.Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2020. 159 с. 13.Федоренко М. М., Романенков Ю. О. Логістичний менеджмент: конспект лекцій. Харків : ХАІ, 2020. 207 с.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 14.Козловський Ю. М., Ортинський В. Л., Дольнікова Л. В. Педагогіка: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 372 с. 15.Козловський Ю. М., Долінська Н. В., Муқан Н. В.

	<p>Педагогічна підготовка викладачів в університетах США. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 160 с.</p> <p>16. Суліма Є. М., Деніжна С. О., Петухов І. О. Педагогіка: практикум : навч. посіб. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2021. 531 с.</p>
Чотири і більше авторів	<p>17. Професійна та корпоративна етика : навчальний посібник / [В. Г. Нападиста, О. В. Шинкаренко, М. М. Рогожа та ін. ; наук. ред. В. І. Панченко]. Київ : Київський університет, 2019. 367 с..</p> <p>18. Синиця С. М., Гринів Л. В., Ляхович Г. В., Романюк М. Д. Міжнародний менеджмент : навч. посіб. Івано-Франківськ : Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2020. 336 с.</p>
Автор(и) та редактор(и)/упорядник(и)	<p>19. Енциклопедія освіти / редкол.: В. Г. Кремень та ін. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 1143 с</p> <p>20. Музейна педагогіка в науковій освіті : монографія / ред. кол.: С. О. Довгий, О. М. Топузов, В. А. Бітаєв та ін. ; за наук. ред. С. О. Довгого. Київ : Національний центр «Мала академія наук України», 2020. 334 с.</p> <p>21. Основи наукових досліджень : навч.-метод. посібник / за редакцією Р. О. Крохмального. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 464 с.</p> <p>22. Педагогіка: хрестоматія / уклад.: Є. М. Суліма, С. О. Деніжна, І. О. Петухов. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2021. 421 с.</p> <p>23. Сучасні підходи до організації роботи позашкільного навчального закладу. / за заг. ред. Л. В. Тихенко. Суми : Ун-тет. кн., 2020. 296 с.</p>
Без автора	<p>24. Мистецька освіта та розвиток творчої особистості: зб. наук. пр. Вип. 6 / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. Рівне : Волин. обереги, 2020. 272 с.</p> <p>25. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні: монографія / Нац. акад. пед. наук України ; [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. 434 І. Луговий (заст. голови), О. М. Топузов (заст. голови)] ; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2021. 384 с.</p> <p>26. Удосконалення нормативно-правової бази створення системи громадянської освіти в Україні / Ю. Якименко, В. Замятін, А. Балуба та ін. Київ : [б. в.], 2020. 168 с.</p>
БАГАТОТОМНІ ВИДАННЯ	
	<p>27. Західно-Українська Народна Республіка, 1918-1923. Енциклопедія : у 4 т. / редкол.: М. Кугутяк та ін. Івано-Франківськ : Манускрипт-Львів. Т. 3. 2020. 574 с.</p> <p>28. Словник українських прізвищ: історико-етимологічний : у</p>

	<p>2 ч. / упоряд. В. Ф. Ковальчук. Київ : Ліра-К, 2018. Ч. 1. 712 с.</p> <p>29.Словник української мови у 20 томах. Т. 13 : ПІДКУСА - ПОКІРНО / уклад.: І. В. Шевченко та ін. ; редкол.: В. А. Широков (голова) та ін. ; наук. ред. І. В. Шевченко. Київ : Наукова думка, 2022. 935 с.</p>
ІНШІ ВИДАННЯ	
Автореферати дисертацій	<p>30.Макарчук О.В. Підготовка майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів в освітньому процесі педагогічного коледжу : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Івано-Франківськ. 2023. 24 с.</p> <p>31.підтримки материнства й дитинства в Україні (XX – початок XXI ст.). автор. дис. ... доктора пед. наук : 13.00.05. Тернопіль, 2019. 42 с.</p> <p>32.Попович О. М. Система підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до роботи з дітьми раннього віку в сенсорно збагаченому середовищі: реф. дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2023. 43 с.</p> <p>33.Стинська В. В. Теорія і практика соціально-педагогічної</p>
Дисертації	<p>34.Макарчук О.В. Підготовка майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів в освітньому процесі педагогічного коледжу : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Івано-Франківськ. 2023. 290 с.</p> <p>35.Попович О. М. Система підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до роботи з дітьми раннього віку в сенсорно збагаченому середовищі: дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. Хмельницький, 2023. 552 с.</p>
Каталоги	<p>36.Видатний педагог національного відродження України (Григорій Григорович Ващенко (1878–1967)) : бібліогр. покажч. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т, Наук. б-ка ; уклад.: С. Н. Грипич, О. В. Іванчук, Л. В. Ковальчук. Рівне : РДГУ, 2018. 36 с.</p> <p>37.Зарубіжні періодичні видання у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського та бібліотек наукових установ НАН України (надходження 2019–2020 рр.) : науково-допоміжний бібліографічний покажчик / відп. ред. О. М. Василенко ; уклад.: О. Б. Вихристюк, Є. А. Рибак, А. К. Ятченко. Київ: НБУВ, 2021. 121 с.</p> <p>38.Словники української мови: 1596-2018 : бібліогр. покажч. / упоряд. Д. Пилипчук. Київ : Просвіта, 2020. 1067 с.</p>
Словники	<p>39.Англо-український візуальний словник для початкової школи / уклад. О. О. Красікова. Харків : Весна, 2022.</p>

	<p>207 с.</p> <p>40. Орфографічний словник. Початкова школа : для учнів початк. кл. / уклад. О. М. Коваленко. Харків : Весна, 2020. 95 с.</p> <p>41. Словник іншомовних слів : понад 4100 слів та висловів / уклад. Оксана Давидова. Тернопіль : Підручники і посібники, 2021. 477с</p> <p>42. Український правопис: нова ред. Харків : Фоліо, 2020. 585 с.</p> <p>43. Шевченко О. О. 1000 англійських слів. Словник в малюнках: для дітей мол. віку. Харків : Віват, 2023. 103 с.</p>
ЧАСТИНА ВИДАННЯ	
Розділ книги	<p>44. Андрейко В. Європейський досвід регіонального співробітництва Чехії і Словаччини: уроки для України. <i>Європейські стратегії розвитку: досвід для України : монографія</i> / за заг ред. І.В. Артьомова. Ужгород : РІК-У, 2023. С.61–83</p> <p>45. Моніторинг в освіті. <i>Педагогіка. Навчальний посібник</i> / І. П. Анєнкова, М.А.Байдан, О.А.Горчакова, В.М.Руссол . Львів : «Новий Світ–2000», 2020. С.557-561.</p>
Тези, доповідь	<p>46. Макарук О. Л. Методи підготовки майбутнього вчителя до формування підприємливості молодших школярів в освітньому процесі педагогічного коледжу. <i>Молодь і освіта в умовах викликів ХХІ століття: українсько-польський збірник матеріалів Міжнародного круглого столу</i> (м.Івано-Франківськ, 26 травня 2022 р.). Івано-Франківськ: Супрун В. П., 2022. С. 134–138.</p> <p>47. Павленко В.. Реализация идей Эдварда де Боно в педагогической деятельности учителя. <i>Педагогіка та психологія сьогодні: постулати минулого і сучасні теорії: збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції</i> (15–16 жовтня 2021 р., м. Одеса). Одеса: ГО «Південна фундація педагогіки», 2021. С. 42–46.</p> <p>48. Ребрина А. А., Бублей Ю. А. Залежність ціннісних орієнтацій здобувачів освіти від здорового способу життя та їх фізичної та психофізичної підготовленості. <i>Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення: матеріали ІІ Міжнар. наук.- 16 практ. інтернет-конф.</i> (м.Київ, 25-26 серпня 2022 р.), Київ, 2022. С. 345-349.</p> <p>49. Сяська І. О. Практика навчально-дослідницької</p>

		підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін у європейській освіті. <i>Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін: матеріали VI Міжнародної наук.-практ. конференції</i> (м. Суми, 23-24 квіт. 2020). Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. Т. 1. С. 163–165.
Стаття довідкового видання	з	<p>50. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. <i>Основи педагогіки освіти</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Дмитрука, В. К. Колпакова. Київ, 2018. С. 54–55.</p> <p>51. Звука та букви. <i>Інтегрований словник-довідник. Початкова школа. Українська мова</i> : [за новим правописом 2019] / [уклад.: Т. К. Співак, О. О. Якименко, О. В. Терещенко]. Харків : Весна, 2021. С.438–441</p> <p>52. Наукова періодика України. <i>Цифрові бібліотечні продукти і послуги в інформаційному забезпеченні державного розвитку : аналітична записка</i> / О. І. Вощенко [и др.] ; відп. ред. Л. А. Дубровіна. Київ: НБУВ, 2023. С.34–38</p>
Стаття періодичного видання (журнал, газета)	з	<p>53. Боса-Мірявець М., Павелків Р. Психологічна готовність майбутніх педагогів до професійної діяльності. <i>Студентський дайджест</i>. 2023. Вип.7. С. 16-20.</p> <p>54. Крючков Г. Г. Стратегія навчання іноземних мов в Україні. <i>Іноземні мови в навчальних закладах</i>. 2020. № 1–2. С. 3–6.</p> <p>55. Павелків К. М., Чепурка О. Ю. Інноваційні методи формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії. <i>Соціальна робота та соціальна освіта</i>. 2021. Вип. 2(7). С. 259–267.</p> <p>56. Сухомлинська О. Василь Сухомлинський про захисне виховання: сьогоднішні рефлексії. <i>Іноватика у вихованні</i>. 2023. № 18. С.6–14</p>
ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ		
Приклади		<p>57. Program Standards for the Preparation of Foreign Language Teachers (Initial Level – Undergraduate and Graduate) (For K–12 and Secondary Certification Programs). URL: www.actfl.org (дата звернення 29.02.2023).</p> <p>58. Інформаційні матеріали до Дня Соборності України – 2024. URL: http://surl.li/qsfoo (дата звернення: 20.02.2023).</p> <p>59. Попович О. М. Професійна компетентність вихователя дітей раннього віку у контексті готовності до роботи в сенсорно збагаченому середовищі закладу дошкільної освіти. <i>Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи</i>.</p>

	<p>Київ, 2023. № 1. С. 110–120. DOI: https://doi.org/10.35387/od.1(23).2023.110-120</p> <p>60. Четверик В.К. Сучасні мультимедійні ресурси для розвитку міжкультурної компетенції в контексті іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти. <i>На перетині культур: сучасні тенденції в міжнародній комунікації</i> : тези доп. Міжнар. наук.-практ. дистантн. конф. / Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків, 2023. С. 152–156. URL: https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/11098 (дата звернення: 21.01.2023).</p>
--	---

ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ

Приклади	<p>61. Про вищу освіту: Закон України [зі змінами]. <i>Відомості Верховної Ради (ВВР)</i>, 2014, № 37-38, ст.2004 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text</p> <p>62. Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text</p> <p>63. Про внесення змін до Державного стандарту початкової освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688. URL: http://surl.li/wqqd</p> <p>64. Україна очима дітей : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757&</p>
-----------------	--

АРХІВНІ ДЖЕРЕЛА

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ВИЩИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ ТА УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ (ЦДАВО)

Приклади	<p>65. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. ЦДАВО України <i>ЦДАВО України</i>. (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12.</p> <p>66. Наказ Міністра вищої і середньої спеціальної освіти СРСР за №335 від 14.05.1970 р. «Про роботу підготовчих відділень при вищих навчальних закладах». <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України) Ф.166. оп. 15. Т. 5. Спр. 7437. 122 арк.</p> <p>67. Довідка про хід набору студентів до педагогічних інститутів Відділ науки і культури ЦК КП України. <i>ЦДАВО України</i>. (Центр. держ. архів вищ. органів влади</p>
-----------------	--

	та упр. України). 1969. Ф.166. оп. 15. Спр. 2755. 102 арк.
ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ (ДАРО), м. Рівне	
	68. Матеріали до річниці проголошення УНР (про святкування 22 січня 1918-1943 рр.) ДАРО. (Держ. архів Рівнен.обл.) Р-30. Оп. 1. Спр. 29.64 арк. 69. Програми і матеріали лекцій про виховання молоді в дусі українського націоналізму, ДАРО. (Держ. архів Рівнен.обл.) Р-30. Оп. 2. Спр. 10. 30 арк.
АРХІВНІ МАТЕРІАЛИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. М.П. ДРАГОМАНОВА	
	70. Накази директора інституту з основної діяльності і по особовому складу за 1959 р., Ф № Р-346, Оп. 2, Од. хр. №1657, 102арк
	71. Накази ректора інституту по студентському складу за 1987 р. Ф Н, №1518-№1803, Оп. 1-л., 322 арк.